

הם מעלימים מיליארדים

המיליארדים העמורים

כל היסודות הכלכליים של המדינה. תוך ימים מיוסר הפך התזכיר, שנכתב בידי העיתונאי ברוך נאדל, חבר מערכת "ידיעות אחרונות", לשיחת-היום בחוגים רחבים. המסקנות והגילויים שבו עמדו אף במרכז דיוני ועדת-הכספים של הכנסת, השבוע. "אילו היה אפילו רק שלישי ממה שכתוב בדו"ח נכון", אמר אחד מחברי-הכנסת של המוערך על התזכיר, "הרי זו שערורייה לאומית חסרת-תקדים." אבל הדו"ח לא הובא לדיוע הצבור, מחשש פן יגרם לסערת-רוחות והתקוממות של ציבור השכירים. קשר של שתיקה ואיפוף הוטל עליו. שום עיתון בישי ראל לא העז לפרסם את התזכיר או קטעים ממנו. "העולם הזה" מפר בזה את קשר השתיקה, ומפרסם קטעים ניבחרים מתוך התזכיר הגנוז.

שילטונות מסייהכנסה בישראל יכלו לגבות כסום של 20 מיליארד ל"י מיסים בשנה, אולם הם גבו כשנת-המס שחלפה 5 מיליארד ל"י ואילו בשנת התקציב הבאה יגבו רק 7,5 מיליארד ל"י, כתוצאה ממדרי ניות מיסים כושלת ורשלנות, שגרמה לכזבדה השחורה להשתלט על המדינה. זוהי המסקנה הסופית של תזכיר מרעיש, שהוגש לפני שבועיים למזכ"ל ההסתדרות ירותם משל, ושהעיקר ממנו נשדחו לאנשי-ציבור, חברי-כנסת, כלכלנים ועיתונאים. התזכיר, פרי מחקר של שלוש שנים, משתרע על פני 73 עמודים, ומוכיח כי מדיניות מסייהכנסה בישראל מפדה לרעה את השכירים, ולעומתם מפדה לטובה את העצמאיים, מאפשרת להם לבצע העמותים בקנה-מידה אסטרונומי ומקטקט את

קבלני-עפר שכסום של 22.378 ל"י לשנה; בשנת 1968 קטנה והערכה להכנסה בסך 21.326 ל"י לשנה; וב-1969 היא ירדה עד ל-19.923 ל"י בממוצע לשנה. כלומר, בשנת 1969 העריכו שילטונות מסייהכנסה כי קבלן לעבודות-עפר מרוויח בממוצע 1.660 ל"י לחודש. אומר נאדל: "היתואר שבאותה שנה היה אפילו קבלן עבודות-עפר אחד שהכנסתו ברוטו לחודש היתה 1.660 ל"י?"

השבוע בעת דיון שנערך בוועדת-הכספים של הר כנסת, אישר נציב מסייהכנסה, יעקב תמיר, את גילוייו של נאדל. הוא טען כי באותה תקופה, לא נתקבל מידע מלא על התשלומים שנעשו — לא בפירוט ולא בחיקף שרצינו. מאז אפריל 1970 חל שיפור במידע, אך כשנה תמה, "עיסקת החבילה" ב-1970 הובטה לקבלנים, במעמד שרהאוצר, כי לא יגבו מהם את מלוא מסייהכנסה שהגיע מהם על-ידי חוק.

הכנסות האוצר מהמיסים הישירים גדולות פי כמה ממה שהיו באמת בכל שנות קיום המדינה. נאדל מסביר כי אונאיהמס בישראל הן עניין עתיק יומין, ששורשיו עוד בשנותיה הראשונות של המדינה. אולם התופעה הזו של "כלכלה שוארה" הגיעה לשיאה בשנת 1969, שהיתה שנת המיסנה.

נאואיהמס בשנים 1948-68 היה, לדעתי, שוליות מבחינה לאומית. סבור נאדל, "ב-1969 אירעו שני אסונות לאומיים המשולבים זה בזה — תקציב-הביטחון הוגדל למימדים מופלצתיים, והוא החל לשמש מקור אדיר ליצירת חון שחור.

העצמאיים מופלים לטובה ומהשכירים גובים את מרבית המס

דו"ח הסודי של שילטונות מסייהכנסה, שהתי גלגל לידי נאדל, חושף פרטים מדהימים לגבי הר שומת שנקבעו בשנים 1968 ו-1969 לעשרות עובדים עצמאיים בענפים אחרים. מקורי השומה של מסייהכנסה העריכו כי בשנת 1968 היתה הכנסתו ברוטו של קבלני-טיה 11.262 ל"י לשנה, פחות מאלף לירות לחודש. כעבור שנה נקבע כי קבלני-טיה השתכרו 11.941 ל"י לשנה.

מסייהכנסה העריכו כי בשנת 1968 הרוויח קבלן לסלילת כבישים 17.906 ל"י בממוצע לשנה ברוטו, ואילו ב-1969 הוא הרוויח 18.555 ל"י. קבלני-בינין הוערכו

די אם נציין כי "קו ברילב" שעלה בפועל כמיליארד ל"י צריך היה לעלות, לדברי מומחים — בתנאים הר קשים שבאם הוקם — כ-250 מיליון ל"י. הגניבות הר אדירות, שנעשו בהקמת קו זה הן חלק מהפולקלור הר לאומי שלנו, אך מבחינת מסייהכנסה קובעת העובדה שההון האדיר שהזרימו "קו ברילב" וקווי ח" ביצורים האחרים, ירדדים מעמדות, הפך כמעט כונו הון שחור.

"בשנת 1969/70 אושקעו בביצורים כמעט שני מי-ליארד ל"י. מרביתו של כסף זה זרם לידיהם של כמה מאות קבלני עבודות-עפר, בעוד קבלני העפר האחרים גובים הון תועפות ממע"צ. מקבלני-בינין ומשריחשיכון, שלחמו אלה באלה על השגת כלים ועובדים. "לפי מקור מהימון שידם מישרד-הביטחון בשנה זו יותר ממיליארד ל"י ל-500 קבלני עבודות-עפר, בממוצע — למעשה משני מיליון ל"י לקבלן. אבל מישרד-הביטחון סירב במפורש למסור למישרד-האוצר כמה שילם ולמי, ובעיקבות זאת סירבה גם מע"צ למסור מיספרים כאלה בטענה, צודקת לכאור רה, כי אם יאלצו קבלני עבודות-העפר לשלם מס על עבודותיהם במע"צ, בעוד שאינם משלמים בעד עבודות עבור משרד-הביטחון, לא תשיג מע"צ קבלני-עפר. "שילטונות מסייהכנסה הגיבו על כך בצורה מדהימה: הם הקטינו את שומות-המס של קבלני עבודות העפר עד לשנת 1969/70. בשנה זו, שבה הפך כל קבלני-עפר למיליונר אירע מה שנספק בטבלה להלן...

כאן מפרסם נאדל שמות ענפיות על פי דו"ח סודי של מסייהכנסה, שנעשו לקבלני עבודות-העפר בשנים 1967-69. מסתבר, על פי אותה טבלה, כי בשנת 1967 העריכו שילטונות מסייהכנסה את אכנסותיו הממוצעות של

חקרי לא יכזו היה להיות רציני, אילמלא הר עבר אלי חומר פנימי סודי של שילטונות מסייהכנסה, על-ידי פקידים נועזים שלא יכלו לשאת את העיוותים הגוראים בביצועו של החוק ואת האפלות הגלויות, הבלתי-יחוקיות, כלפי החזקים יותר.

במילים אלה פותח ברוך נאדל את המחקר שלו, הנושא את הכותרת "תזכיר על מסייהכנסה בישראל. בדבריהקדמה שלו לתזכיר מגדיר נאדל גם את מטרת כתיבתו: "הוא נועד לשמש כנשק למילחמה באו-נאות-המס האדירות, שהפכו את מסייהכנסה בישראל לגורם אנטי-סוציאלי, המגדיל פערים במקום להקטיןם; וכנשק למילחמה נגד פגיעות נוספות בשכירים. לא הר מיליארדים הלבנים המעטים של תוספות-השכר הם שי יהרסו את המשק, אלא המיליארדים השחורים הרבים של אונאיהמס."

"שיעורי מסייהכנסה בישראל הם הגבוהים ביותר בעולם," אומר התזכיר, "הם מוטלים אפילו על הכנסות, המוגדרות רישמית כנמוכות מקו סף העוני ועולים בי תלילות כה רבה עד שהם מגיעים — יחד עם המיליות לתחום של 87.5% על הכנסה ברוטו של כ-6000 ל"י לחודש. אם נזכור כי בארצות-הברית מוטל מס שולי של 77% רק על הכנסה העולה על עשרה מיליון דולר בשנה, נבין כי בישראל חייבים היו שילטונות-המס לגבות את האחוז הגבוה ביותר בעולם של מיסים מתוך כלל הכנסה הלאומית."

זוהי נקודת-המוצא שעליה מבוסס המחקר כולו. נאדל טוען כי אם שיעורי המס בישראל הם הגבוהים ביותר בעולם, הרי רק טבעי הוא שהכסומים שגובה אוצר הר

עיוותים נוראים, אפליות גלויות הפרות חוק לטובת החזקים

מדינה כמסייהכנסה יטלו חלק גדול יותר מכלל הכבי נסות של אזרחי המדינה, מאשר אותו חלק שגובות מדינות שבהן שיעורי המס נמוכים יותר. נאדל מוכיח, בהמשך מחקרו הממצה, כי ההכנסה האמיתית של אזרחי מדינת ישראל גבוהה יותר מההכנסה הלאומית הרישמית, אך גם אם מתייחסים להכנסה הלאומית רישמית, מסתבר שחלק המיסים בהכנסה הלאומית הוא מן הנמוכים בארצות המערב.

"אנו למדים, אפוא, כי למרות שיעורי המס הגבויר הם, עמדה מדינת-ישראל בתחתית הסולם במערב בי גביית מיסים ישירים או, במילים אחרות: חוקי המס לא הוצאו אל הפועל במידות כה מפליגות, עד שישנו לחלוטין את התמונה הלאומית של יחסי הכנסה/מס." במילים אחרות: אילו היו שילטונות מסייהכנסה מאמשים את שיעור המס הגבוה הנהוג בישראל, היו

תקציב-הביטחון שימש מקור אדיר ליצירת ההון השחור

ב-1968 כאילו הרוויחו 15.092 ל"י בממוצע לשנה, וב-1969 כאילו הרוויחו 17.229 ל"י לשנה — פחות מהי משכורת החודשית של פועל-תעשייה ממוצע. הכנסות בעלי הנגרות הוערכו ב-12.895 ל"י ב-1968, וב-12.943 ל"י בממוצע ב-1969.

קובע נאדל: "בשנת 1969, כאשר החל שפע אדיר לזרם לידיו שיכבה מצומצמת, נמנעו שירי טונות מסייהכנסה מלגבות מיסים, שיש איוה שהוא דימיון בינם לבין המס האמיתי שהגיר שומים היו חייבים בו. על-ידי כך הביאו ליצירת מיליארדי ל"י, שחורות" מיליארדים שחורים אלה היו המקור העיקרי לאינפלציה הדהרת וזו, מצידה, אילצה להגדיל את תקציבי הביטחון. הפיתוח והבנייה, שהורגם שוב הון אדיר לאותן שכבות עליונות — והוור תלילת." מה היא היקפו של הון השחור בשנת 1969?